

Redactie

Geart Benedictus
Lourens Gengler
Jaap Hanekamp
Huib Hogerheijde
Joost van Kasteren
Leffert Oldenkamp
Arend Jan Voortman

Productie

Hoofd- en eindredactie:
Arend J. Voortman
Uitgeverij:
Klanderman Communicatie/Research
Grafische productie:
Veldhuis Media, Raalte

Administratie en redactie

Postadres en telefoon:
Slootsdijk 9, 7261 SB RUURLO
0573 491810 b.g.g. 452075

E-mail-adressen:
spiladministratie@platteland-in-perspectief.nl
spilredactie@platteland-in-perspectief.nl
a.j.voortman@planet.nl

Abonnementen

Spil verschijnt tweemaandelijks.
Een abonnement is op elk moment
aan te gaan, desgewenst met een
eerder verschenen nummer.
Individuele personen, gezinnen en
andere kleine samenlevingsverbanden
komen in aanmerking voor een particulier
abonnement. Ondernemingen,
organisaties en instellingen behoren
te kiezen voor een institutioneel
abonnement.
De met beide abonnementsvormen
corresponderende prijzen zijn respectievelijk
29,00 en 50,50 euro per zes opeenvolgende
afleveringen (beide bedragen inclusief
6% omzetbelasting).

Losse nummers

Elke aflevering is los te bestellen door
7,00 euro (inclusief verzendkosten en
omzetbelasting) over te maken naar de
bank- of girorekening van het tijdschrift.

Advertenties in Spil

Informatie over mogelijkheden en
tarieven van adverteren is te vinden
op de website.

Betalingsmogelijkheden

Raborekening 3567.40.420 of
Postbankrekening 3690217 ten name
van het Tijdschrift Spil te Ruurlo

Bang voor alles Is het tij te keren?

Arend Jan Voortman

Toen in 1893 Edvard Munch, de Noorse post-impressionist en expressionist, de eerste versie van zijn naderhand beroemd geworden 'De Schreeuw' schilderde, was hij dertig jaar. De angst en de wanhoop die daarin tot uitdrukking komen, worden door biografen voornamelijk toegeschreven aan wat de schilder in zijn jeugd- en jongelingsjaren had ervaren met ziekte en dood in zijn naaste omgeving. Al vroeg had hij zijn moeder en een zusje verloren aan de gevreesde volksziekte, de tering.

Munch verwerkte inderdaad zeer persoonlijke waarnemingen van zijn omgeving en herinneringen daaraan op een heel emotionele, niet vrolijk stemmende wijze. Zeven jaar voor zijn dood, in 1944, viel hem dan ook - overigens samen met vele andere 'modernisten' - de eer te beurt, zijn schilderijen, etsen en tekeningen als *entartete Kunst* veroordeeld te zien in de staat van de *Machers* bij uitstek, nazi-Duitsland.

Achtergrond

Opmerkelijke kijkers is niet ontgaan dat het angst en wanhoop uitschreeuwen de individu door Munch is geplaatst tegen een roerige achtergrond. Misschien is deze 'bredere' beschouwing van het schilderij wel gevoed door de opeenvolgende *remakes* van 'De Schreeuw', vervaardigd in de gewelddadige eerste helft van de vorige eeuw. De schilder bleef een kind van die tijd. Achtereenvolgens passeerden de cynische voorbereidingen op de Eerste Wereldoorlog, de gruwelijke werkelijkheid daarvan, het met crises overladen Interbellum en de apotheose van de Tweede Wereldoorlog.

Misschien heb je 'kunstgrepen' nodig om de 'achtergrond' van het meesterwerk van Edvard Munch te kunnen betrekken op onze wereld. Die heet immers Europees verenigd en geglobaliseerd te zijn; de wereld zou ons dorp (c.q. onze achterstandsbuurt of grachtengordel) geworden zijn. Inderdaad was het in die spreekwoordelijk goede oude tijd in ons dorp jaren wachten op een volgende zelfmoord; moorden waren er sinds mensenheugenis niet gepleegd. Nu worden dagelijks zulke berichten over ons uitgestort door nieuwsgarende persbureaus, kranten, websites, radio- en tv-nieuwsdiensten.

Tussen angst en vreze

Deze ontwikkeling biedt echter geen toereikende verklaring voor de angst, zelfs wanhoop, die zich in recente tijden van heel veel mensen meester lijkt te maken. Huisartsen schrijven hun patiënten steeds vaker en voortdurend meer antidepressiva voor. Psychiaters en psychotherapeuten kunnen de toename van de zorgwekkende ziektebeelden niet verklaren. Zijn huidige generaties verwender grootgebracht en raken zij (mede) daardoor sneller ontregeld als het even tegen zit in het leven? Grijpt de onder tijdsdruk functionerende dokter te snel naar het pillenblokje? Of zien we hier vooral de gevolgen van een op zichzelf positief te waarderen individualiseringsproces dat ook sneller tot sociale fragmentatie en isolatie kan leiden?

De globaliserende nieuwsgaring is een onomkeerbaar feit. De xenofobe gevoelens die erdoor kunnen worden gevoed, zijn niet te beteugelen. Een reden temeer - ook voor media - om zoveel mogelijk contra-expertise te bieden, gebaseerd op kennis die op wetenschappelijke houdbaarheid is getoetst. Overheden kunnen daarbij faciliterend optreden als zij voldoende afstand houden.

Naar een duurzame pandemie?

Nationaal en internationaal werken overheden echter met een geheel andere agenda. Gesteund door naar alarmisme neigende wetenschappelijke adviseurs, gretige beleidsmakers en belangzuchtige ondernemers, verspreiden zij onzekerheid en angst, totdat 'het volk' zelf roept om ingrijpen. Organisaties als Greenpeace spelen daarbij hun eigen dubbelzinnige rol.

En steevast volgen media: over bijen die massaal sterven door een 'insecticide' dat een virus blijkt te zijn; over een exotische influenza die niet meer levens zal eisen dan onze eigen wintergriep; over - niet te vergeten ook - die 'globale opwarming' die onze aardkloot onbewoonbaar zou maken.

Zo is een maatschappelijk klimaat ontstaan waarin de ene 'pandemie' na de andere over ons kan worden afgeroepen. Miljarden aan gemeenschapsgeld gaan er vervolgens over de balk om ons daartegen te beschermen, uit rationeel niet te verantwoorden voorzorg. Is dit tij nog te keren?